ЗМІНИ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ – РЕСУРСІВ

Савченко Зоя В'ячеславівна
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання АПН України

Анотація

У статті представлено зміни шляхів і методів у отримані знань по підвищенню інформаційної грамотності та культури учнів, раціональному використанні можливостей всезростаючих інформаційних потоків в Інтернет мережі.

Resume

There is presents changes in the ways and methods to improve knowledge of information literacy and culture of students, opportunities for rational use of emerging Internet information flows in networks

Сучасний підхід до вимог та можливостей економіки - це створення інноваційної економіки знань, інвестиційних проектів і наукомістких технологій. Необхідно здолати розрив, що посилюється, між змістом освіти, освітніми технологіями, усією інфраструктурою освітньої сфери і вимогам та потребами нових форм в економіці та інформаційному суспільстві.

При реалізації виховного та навчального процесу в навчальному закладі разом з такими напрямами виховання, як розумове, моральне, економічне, екологічне, правове - слід приділяти особливу увага вихованню інформаційної грамотності та культурі майбутніх спеціалістів інформаційного суспільства. Людина інформаційно грамотна та культурно освічена має усвідомлювати, як знайти, оцінити та доцільно використати отримані інформаційні дані, взаємодіяти з традиційними та автоматизованими засобами її збереження. Сьогодні наукова думка суспільства активно формує риси інформаційної культури як соціо технічного явища, що є відображенням формування нового етапу розвитку людства - інформаційного суспільства і суспільства, в якому соціальний потенціал (ресурс) формується за рахунок діяльності людей на основі використання послуг, що надаються за допомогою комп'ютерних інформаційних технологій та технологій електронного зв'язку (електронної телекомунікації).

Метою статті є висвітлення результатів дослідження та опрацювань джерел літератури у питаннях зміни шляхів і методів у отримані знань по підвищенню інформаційної грамотності та культури учнів при використанні можливостей всезростаючих інформаційних потоків в Інтернет мережі.

У науково-практичній та навчальній літературі запропоновано декілька варіантів сутності та змісту категорії «інформаційна культура». Для прикладу пропонується декілька визначень, що подаються різними авторами.

Винарик Л.С. та Щедрін А.Н., проаналізувавши багато праць, присвяченнях проблематиці, пропонують визначення інформаційної культури, як рівня практичного досягнення розвитку інформаційної взаємодії і всіх інформаційних відносин у суспільстві, міри досконалості в оперуванні будь-якою інформацією [1].

У дослідженні ми притримуємося такого визначення поняття сучасної «Інформаційна культура» як пропонують Оганов А.А. та Хангельдиева І.Г. - це якісна характеристика життєдіяльності людини передусім у сфері отримання, передачі, зберігання і використання інформаційних даних, де пріоритетними є загальнолюдські цінності [2].

Що людина бере з інформаційної мережі, визначається не стільки освітнім рівнем, скільки її культурою та вихованням. Саморозвиток виступає як початок і подальше вдосконалення процесу керування розвитком особистості. Інформація в цьому процесі відіграє роль ланки між відомим і невідомим, що дуже важливо для сприймання її в цілому і для формування навичок критичного мислення.

Сьогодні є всі підстави говорити про формування нової інформаційної культури , яка повинна стати елементом загальної культури людства. Інформаційну культуру в нових формах її передачі, зокрема в навчанні, можна розуміти, як систему з чотирьох базових компонентів, а саме [3]:

- культури організації подання інформації;
- культури сприймання та користування інформацією;
- культури використання нових інформаційних технологій ;
- культури спілкування через засоби ІКТ.

Основою інформаційної культури можуть стати знання про інформаційне середовище, закони його функціонування, уміння орієнтуватися в інформаційних потоках. Розвиток інформаційної культури формують в усіх країнах групи людей, що духовно об'єднані спільністю розуміння тих проблем, в рішенні яких вони задіяні. Інформаційна культура органічно входить до реальної основи суспільного життя, надаючи їй нової якості. Вона призводить до зміни багатьох соціально економічних, політичних і духовних цінностей, вносить якісно нові риси до складу життя людини. На думку російських вчених, поки інформаційна культура є ще показником не загальної, а, скоріше, професійної культури, але у майбутньому має стати важливим чинником розвитку кожної особистості суспільства.

Як зазначається в європейських матеріалах «Культура отримання знань школярів через мережу Інтернет» [4], від індустріальних країн - до суспільства з інтенсивним впровадженням науково-інформаційних комунікаційних технологій (ІКТ) у шкільну освіту - є дорогими технічними інвестиціями, що пов'язані з широкими педагогічними очікуваннями на отримання результатів:

1) доступу до глобальних, постійно зростаючих, науково-освітніх інформаційних матеріалів для вчителів та учнів;
2) використання мультимедійних навчальних матеріалів; графічний інтерфейс, відео та аудіо матеріалів;
3) обміну та економічного співробітництва, як на регіональному, так і міжнародному рівнях.

Між очікуваними результатами і тим, в якому стані залишається реалізація намірів, лежать багато важливих факторів на виконання поставлених завдань. Різниця особливо велика там, де поступаються можливостями технічного оснащення та шкільною культурою вчити і навчатися.

Для **реалізації змін** в освітньому процесі навчальних закладів повинні створюватися основи, які будуть сприяти **здатностям учнів оволодіти кваліфікаціями що необхідні в інформаційному суспільстві.** Ці кваліфікаційні навики стають провідними, а саме - від здатності отримати і володіти інформаційними ресурсами до вміння використовувати ці знання у роботі та в наукових дослідженнях.

До таких навиків належать не лише вміння працювати з комп'ютером та Інтернетом, але й знання та вміння володіти системними та офісними розробками, вміння фахово працювати в колективі, вільно орієнтуватися в проектних роботах, мати системне мислення, здатність навчатися протягом усього життя.

У подальшій розробці проектів по модернізації навчального процесу підкреслюється, що потрібно розробити нові підходи до поняття інформаційної культури. Традиційні форми навчання не будуть належним чином відповідати основним науковим вимогам інформаційного суспільства, оскільки при такому навчанні відповідно отримуються пасивні "мертві знання", в результаті чого виходять не підготовленні до самостійного мислення і вміння працювати чи подальше навчатися в нових умовах інформаційного суспільства.

Необхідно змінити розуміння процесу освіти. При цьому зміни в освітньому процесі тільки технічного характеру є вторинними. Первинними ж повинні бути - соціальна організація процесів навчання.

Модельні принципи таких змін охоплюють:

Поняття освіти. Освіта є далеко більше ніж накопичення постійних знань та навиків. Вона набуває поточного процесу навчання протягом усього життя, формується і виправдовується у вирішенні нових проблемних положень.

Вимоги знання. Перевагу у цьому процесі навчання мають не певний зміст знання, а здатність орієнтуватися в швидко змінюючому довкіллі, думати, приймати рішення і діяти в цих ситуаціях .

Педагог та учні. Педагог є не більше як авторитет знання, який в першу чергу не тільки передає зміст навчального матеріалу, але організовує і моделює процеси навчання; він учить вчитися. Вимагається, щоб учні більше не були пасивними слухачами учбового матеріалу, але вступали в процес навчання, тим самим вони отримуватимуть знання в активній співпраці. Педагог повинен сприяти вихованню інформаційної культури учнів, навчанню доступу до інформаційних ресурсів, формуванню навичок роботи з інформаційними матеріалами та допомогти учнем у застосуванні їх на практиці.

Реалізація такої програми потребує підвищення грамотності та культури у отримані знань при використанні можливостей всезростаючих інформаційних потоків та підвищення якості освіти через активне впровадження ІКТ.

Для досягнення цієї мети, потрібно вирішувати наступні завдання:

1. створення єдиного інформаційного простору освітніх закладів;
2. використання інформаційних технологій для безперервної професійної освіти педагогів та активізації учбового процесу;
3. забезпечення умов для формування грамотності та інформаційної культури тих, хто навчається з використанням новітніх технологій;
4. створення технічних умов для взаємодії сім'ї та школи через єдиний інформаційний простір.

Основні напрями діяльності по реалізації програми це - створення єдиного інформаційного простору освітньої установи; пріоритетні напрямки діяльності адміністрації цього учбового закладу; діяльності учителя та створення зацікавленості та мотивації в пріоритетній діяльності тих хто навчається.

Реалізація програми модернізації освіти передбачає широке застосування нових інформаційних технологій та використання Інтернет – ресурсів, що сприятиме формуванню інформаційної компетентності учнів, наявності високого рівня інформаційної культури як частини його професійної культури та очікуються відповідні зміни освітнього простору навчальної установи. Організація багаторівневого навчання вчителів предметників та учнів навчального закладу: комп'ютерне навчання, уміння користуватися матеріалами в мережі електронних бібліотек та методи пошуку в електронних каталогах, базах даних локальних комп'ютерних мереж та у мережі Інтернет.

Для цього потрібна реалізація наступних положень :

- ➢ Створення оптимальних умов для оволодіння і впровадження в освітній процес інформаційних технологій.
- ➢ Організація діяльності по теоретичній і практичній підготовці учителів з метою підвищення інформаційної культури.
- ➢ Реалізація проблемного навчання через методи проектів із застосуванням комп'ютерних технологій для створення умов самореалізації тих, що навчаються.
- ➢ Створення єдиного інформаційного простору навчального закладу.
- ➢ Застосування комп'ютерного моніторингу для проблемного аналізу і своєчасного коригування діяльності педагогічного колективу.
- ➢ Реалізація особистого-орієнтованого підходу в освітньому процесі на інформаційному рівні.
- ➢ Оптимізація умов для підготовки учителя до уроку через використання інформаційних ресурсів та ІКТ.
- ➢ Оптимізація взаємодії школи з інформаційним простором міста, країни, світу через створення мережі електронних бібліотек та цифрових архівів інформаційно навчальних і методичних матеріалів.

Досвід роботи по формуванню інформаційної грамотності, культури використання ІКТ - показує, що можна виділити три рівні підготовленості :

- - первинний; - розвинений; - професійний.

Первинними навичками інформаційної грамотністю, повинні володіти усі члени інформаційного суспільства, вони формуються у загальноосвітніх закладах.

Розвинені навички потребують формування інформаційної грамотності на новому рівні, культури використання ІКТ, вміння володіти методологією і методикою роботи з інформаційними даними, інформаційними носіями, системними і офісними програмами. Вони повинні сформуватися у старших класах загальноосвітніх закладів.

Професійними навичками - вільним володінням методами відбору, використання і аналізу інформаційних даних, пошуку і роботи в мережі електронних бібліотек та цифрових архівів інформаційно навчальних і методичних матеріалів - повинні володіти студенти та фахівці у своїй професійній діяльності.

На підставі вище зазначеного можна зробити узагальнення з основних положень по підвищенню грамотності та інформаційної культури від вивчення основ аж до неперервного навчання протягом усього творчого життя. (Рис.1)

Схема узагальнення з основ по підвищенню грамотності та інформаційної культури (Рис.1)

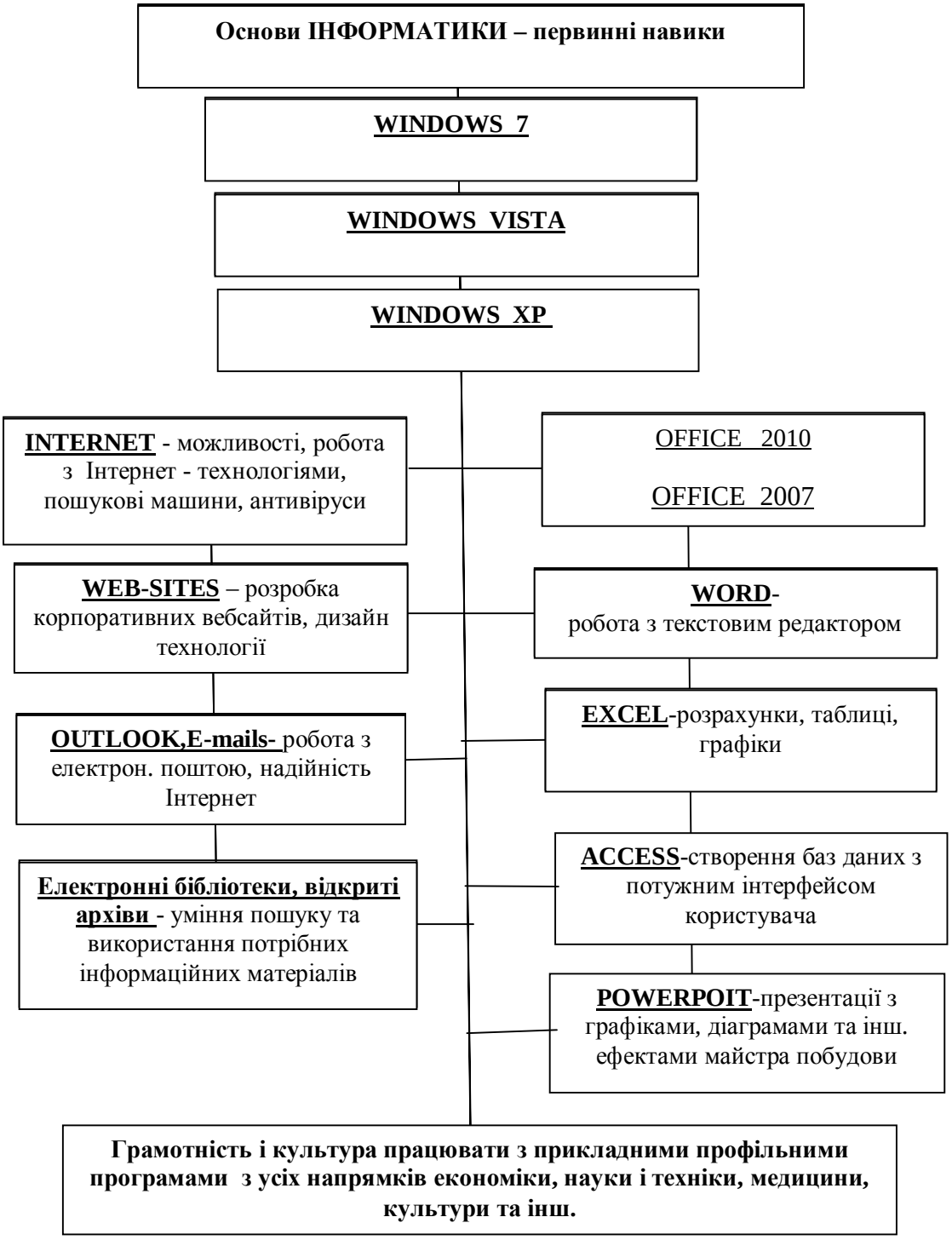

Список використаних джерел.

1. Винарик Л.С., Щедрин А.П. Информационная культура: эволюция, проблемы. і Донецк: ИЭП НАН Украины. 1999.

2. Органов А.А., Хангельдиева И.Г. Теория культуры: Учебное пособие для вузов. - М.:»ФАИР-ПРЕСС», 2001.

3. Виноградов В.А., Скворцов Л.В. Создание информационной культуры для Европы. Доклад на VI конференции ЕКССИД, 23-25 марта 1991 г. Кантербери, Великобритания // Теория и практика обществ.-научн. информатики. - 1991 - N 2 - с. 5-29.р

4. Dr. Guntram Geser. Die Schulen auf dem Weg ins Netz: Für eine neue Lernkultur - [Erschienen in Uwe Beck / Sommer, Winfried (Hg.) Tagungsband Learntec 99. 7. Europäischer Kongreß und Fachmesse für Bildungs- und Informationstechnologie. Karlsruhe 2006, S. 741-749]